

**BYGNINGSVERN RÅDGIVERTJENESTEN VED
MJØSMUSEET**

Årsrapport 2024

Størrhus og fjøs, Amunddalsætra, Østre Toten.

Forsidefoto: Setermiljøet på Amunddalsætra er av de mest komplette og best bevarte vi har på Totenåsen. To størhus, to fjøs og ei løe danner til sammen et særskilt fint og historisk interessant kulturmiljø.

Innhold

Innledning	2
Fredete og verneverdige bygninger i privat og offentlig eie	3
- Vestre Toten	3
- Østre Toten	4
- Gjøvik	6
Mjøsmuseet – antikvariske bygninger	9
Øvrig engasjement	10
- Formidling og foredrag	10
- Diverse	11
- Råd og nettverk	11
Tilsagn om tilskudd til prosjekter i området	11
- Kulturminnefondet	11
- Stiftelsen UNI	12
- SMIL-ordningen i kommunene	12

Innledning

Denne rapporten inneholder en oversikt over noen av bygningsvernrådgiverens oppdrag og oppgaver i 2024. Det har som vanlig vært et aktivt år med et høyt antall henvendelser, kanskje særlig fra kommunene og privatpersoner, men også noe fra fylket. Arbeidet som retter seg mot bevaring av bygningsarv, kulturminner og kulturmiljø er interessant og meningsfylt. Ikke alle, men mange saker har en fin utgang hvor kulturminner reddes, restaureres og bevares for framtida.

Denne årsrapporten går til en bred kategori mottakere. Derfor er det, etter museets vurdering, viktig å legge fram året slik det har forløpt ikke bare gjennom bygningsvernrådgiverens egne avgrensede aktiviteter, men også for bygningsvernet lokalt i kjølvannet av ordningen. Vi setter derfor også opp en oversikt over de tilskuddene som er gitt fra noen av de viktigste tilskuddsyterne.

Bygningsvernrådgiverstillingen er en del av et fylkesnettverk av bygningsvernrådgivere. Stillingen ved Mjøsmuseet dekker kommunene Vestre Toten, Østre Toten og Gjøvik. Tilsvarende stillinger er opprettet ved Gudbrandsdalsmusea AS (Håvard Syse), Randsfjordmuseene AS (Lars Stålegård), Valdresmusea AS (Odd Arne Rudi), Maihaugen (Jørn Ulven), Anno museum Kongsvingerregionen (Hans Johansson), Anno Glomdalsmuseet (Henrik Josefsson), Anno Domkirkeodden (Erik Bjørnstad) og Musea i Nord-Østerdalen (Staffan Andersson).

De ni stillingene skal arbeide utadrettet med base i hvert sitt museum og med tilgang på museets arkiv og kompetanse. Det legges opp til faglige samlinger og løpende erfaringsutvekslinger innad i nettverket. Bygningsvernrådgiveren skal ikke være en del av forvaltningen, men gjøre faglige vurderinger - veilede og gi råd til forvaltningen og eiere av verneverdige bygninger. Ordningen finansieres av et spleiselag bestående av fylkeskommunen, kommunene og museene.

Fredete og verneverdige bygninger i privat og offentlig eie

Bygningsvernrådgiverens engasjement varierer fra korte telefonsamtaler eller mailvekslinger hvor råd og innspill utveksles - til store prosjekter som går over tid og som innebærer flere befaringer, møtevirksomhet, flere rapporter etc. Som et grovt gjennomsnitt ligger den ordinære henvendelsen som gjerne innebærer en befaring med rådgivning, og en påfølgende befarringsrapport. Rapporten kan fungere som innspill til eier og håndverker (eller forvaltning) og kan også fungere som vedlegg til en eventuell søknad om tilskudd.

Tabellene under gir en kommunevis oversikt over ulike saker, og hvem som har bestilt eller initiert.

Vestre Toten

Sak	Oppdrag/tema	Eierform/ bestiller
Berg	Befaring stabbur. Befarringsrapport. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Blåflatvegen 22	Dialog med kommunen om rådgivning knyttet til henvendelse fra potensiell ny eier.	Eier (potensiell)
«Bolin»	Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Eina meieri	Videreformidlet kontakt vedr. gjenstands og arkivmateriale. Telefonsamtale med entreprenør knyttet til bevaring av bygning.	Eier/prosjekterende
Elvevegen 11B	Besvart henvendelse fra kommunen med råd/innspill i byggesak.	Kommunen
Gimlvegen 3	To befaringer. Uttalelse angående fasadeendringer. Rådgivning ang. vindusrestaurering og fasadeendringer.	Kommune
Gjestrum	Deltatt i avklaringsmøte med eiere, entreprenør	Kommune

	og kommunen. To befaringer. Befaringsrapport. Diverse rådgivning.	
Karsrud	Uttalelse angående takteking og takrenner, samt diverse øvrig rådgivning.	Eier
Karsrudskogen Nord Vestre	Diverse maildialog knyttet til verneverdier og Mjøsmuseets og fylkeskommunens roller.	Eier/prosjekterende
Kirkestallen Ås	Befaring med reingjøring av takrenne nedenfor kilrenne.	Fylket
Koreavegen 342	Oppdatering rivningssak stabbur.	Kommunen
Korterud	Gjennomgang SEFRAK-registrering.	Privat
Kyttaldalen	Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Løvåsbakken 3	Uttalelse knyttet til fasadeendring skifertak våningshus.	Kommune
Messa Raufoss	Befaringer. Befaringsrapport/uttalelse knyttet til tiltaksforslag. Diverse rådgivning.	Eier/prosjekterende
Mørkodden	Råd ang. håndverkere, hytte Mørkodden.	Eier
Presteseter låve	Diverse dialog med Innlandet Fylke ang bevaring, gjenbruk og prosjektering ombygging av låve.	Fylket
Presteseter sommerfjøs	Fotodokumentering knyttet til rivningsvedtak.	Fylket
Regulering Brubakkenkvartalet	Deltatt på diverse møter knyttet til utarbeidelse av DIVE-analyse (kulturhistorisk stedsanalyse).	Kommunen
Rud	Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Slåttsvebakken	Besvart henvendelse fra kommunen ang. byggesak.	Kommunen

Våningshus (og stabbur) Gjestrum

Stabbura på Berg

Østre Toten

Amunddalsætra	Befaring og befaringerapport.	Eier
Anfinssetra	Befaring, rådgivning og befaringerapport. Filmdokumentasjon.	Eier/kommunen

Apelsvoll	Rådgivning ang. lyd- og etterisolering.	Eier
Askjum	Befaring og befaringsrapport.	Eier
Bakkenga	Diverse dialog med eier om muligheter for restaurering og tilbakeføring.	Eier
Bakkevillan	Befaring og befaringsrapport. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Balke kirke	Befaring for avklaring rundt bygningsdeler på loft. Diverse fotodokumentasjon konstruksjoner og bygningsdeler.	Eier
Berg	Rådgivning i forbindelse med restaurering av gamle dører.	Eier
Billerud	Besvart henvendelse angående tegninger Lifland.	Eier/kommunen
Bjørnstadødegården	Diverse rådgivning knyttet til fukt i kjeller.	Eier
Bonderudødegården Østre	Besvart henvendelse fra kommunen.	Kommunen
Breili	Henvendelse bygningsbevaring.	Eier
Drivstuen	Uttalelse stabbur.	Eier/kommunen
Dyste kirke	Sendt grunnplan kirke til aktør som planlegger å bygge en kopi.	Eier/prosjekteren de
Faarlund vestre	Uttalelse knyttet til låve.	Kommunen
Fagerlund	Dokumentasjon stabbur.	Eier
Faråsvegen 4	Befaring og befaringsrapport.	Eier
Festad	Mailveksling ang. gamle fotografier av gården.	Eier
Festiviteten	Henvendelse fra kommunen ang. tårn.	Kommunen
Fjeldberg	Befaring og diverse rådgivning.	Eier
Fossen	Befaring, rådgivning og uttalelse ang. taktekking.	Eier/kommunen
Gul liste	Møter, befaringer og arbeid med innspill.	Kommunen
Hoff prestegård	Befaringer og oppfølging restaurering badstu.	Eier/fylket
Hørlandsgutua 114	Henvendelse interessant.	Eier (potensiell)
Håjenbrua	Befaring med Kulturminnefondet.	
Håjen øvre hovedvåningshus	Befaring og befaringsrapport. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Håjen øvre verksted	Befaring for kartlegging av skadeomfang. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Iversbakken	Henvendelse angående eventuell flytting av SEFRAK-registrert bygning.	Historielaget
Kapp melkefabrikk	Skaffet bakgrunnsmateriale for student-oppgave om anlegget.	Privat
Kjøset	Befaring og rådgivning.	Eier
Klavestadhagen	Rapport befaring.	Eier
Kolbuvegen 188	Befaring, rådgivning og befaringsrapport.	Eier

Kolbuveien 814	Henvendelse angående overflatebehandling.	Eier
Kraby stasjon	Befaring, rådgivning og befarringsrapport.	Eier
Kveem østre	Befaring og befarringsrapport.	Eier
Langsetra	Befaring og befarringsrapport.	Eier
Laubakke	Befaring og befarringsrapport. Filmdokumentasjon. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier/kommunen
Lunna	Befaring og befarringsrapport.	Eier
Meierigata 4/Vallevegen 3	Rådgivning overflatebehandling, div info.	Eier
Molberg	Rådgivning bevaring lyu.	Eier
Orderholt	Befaring, rådgivning og befarringsrapport.	Eier
Reguleringsplan Starum	Befaring og innspill.	Eier/kommunen
Seierstad	Befaring stabbur med sparring rundt tiltaksbehov.	Eier
Skeiten	Befaring og rådgivning.	Eier
Skrivergården Kapp	Befaring og rådgivning.	Eier
Sole (Kolbu)	Henvendelse brannvern og vernestatus.	Kommunen
Sukkestad midtre	Befaring og befarringsrapport.	Eier
Sveli	Søk etter dokumentasjon knyttet til husmannsplass.	Kommunen
Totenvegen 2119	Rådgivning solenergianlegg.	Eier/kommunen
Walle-hytta	Rapport befaring.	Eier
Ørud	Befaring verksted/kårbolig.	Eier
Øvre Kolbuseter	Befaring og rådgivning.	DNT
Åmot	Befaring og rådgivning.	Eier

Størhus Kolbusetra

Våningshus Østre Kvem

Gjøvik

A.C. Lies gate 3	Rådgivning skadeutbedring.	Eier
Aas	Befaring og uttalelse.	Eier
Alseth øvre	Uttalelse stabbur.	Eier/kommunen

Ambjør store	Rapport befaring.	Eier
Bassengvegen 14	Diverse rådgivning mot både meglerhus, tidligere og ny eier, samt befaring med ny eier.	Eier/megler
Birivegen 109	Befaring og rådgivning.	Eier
Bjørnsonsgate 11	Henvendelse angående tilstandsdokumentasjon.	Eier/prosjekterende
By	Befaring og befaringsrapport driftsbygning.	Kommunen
By	Ny befaring og uttalelse med tiltaksinnspill for samlet bygningsmasse.	Eier
Båbergsetra	Befaring og rådgivning. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Dalby	Rapport befaring.	Eier
Dempasetra	Rådgivning.	Eier
Fahlstrøms plass 1	Befaring og befaringsrapport.	Eier/prosjekterende
Gilbergsrovegen 18	Rådgivning.	Eier
Gjøvik stasjon	Flere befaringer med avklaringer tiltaksbehov og tiltak vinduer.	Eier/fylket/prosjekterende
Grindvoll	Rapport befaring.	Eier
Haug	Befaring og rådgivning.	Eier
Heiberg	Befaring.	Kommunen
Holmen brenneri	Råd knyttet til fasadeendringer/tilbakeføring.	Eier
Holm-gården	Oversendt historisk fotomateriale.	Utførende
Holtermann Knudsensgate 6	Innspill og dokumentasjon knyttet til garasjebygg.	Eier/kommunen
Hov søndre	Rådgivning.	Eier
Hunnsvegen 8	Rådgivning fasadeendring.	Kommunen
Husmorskolen Hunn	Rådgiving dører og utvendig belysning.	Kommunen/prosjekterende
Høyby	Befaring og rådgivning.	Eier
Kampen	Befaring uthus.	Kommunen
Kampen	Befaring og oppfølging restaurering/tilbakeføring bryggerhus.	Kommunen
Karmel i Redalen	Rådgivning.	Eier
Kvernlien	Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Kårstad	Befaring smie.	Eier
Lillebergsvegen 100	Henvendelse ang. SEFRAK.	Fylket
Lilleødegården	Befaring og rådgivning.	Eier
Lundstein skole	Befaring og rådgiving.	Eier
Løkken søre	Henvendelse interessant.	Privat
Marcus Thranes gate 15	Rådgivning.	Eier
Marcus Thranes gate 30	Befaring og rådgivning.	Eier
Nedre Torvgate 10	Befaring.	Kommunen

Nedre Torvgate 12	To befaringer samt diverse rådgivning og innspill.	Eier/prosjekterende
Nerby	Befaring og befarringsrapport.	Eier
Raufossvegen 14	Veiledning studenter fagskolen.	Privat
Reinli	Befaring og befarringsrapport, samt egen uttalelse knyttet til kulturminnekvalitetene ved husmannsplassen.	Eier
Sandsgården	Uttalelse knyttet til fasadeendring/varmepumpe.	Eier/kommunen
Smedstad	Befaring rådgivning og befarringsnotat.	Eier/kommune
Snartumsbrua	Befaring med Kulturminnefondet.	Prosjekterende
Snartumsveum	Befaring og befarringsrapport. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Sogstad	Befaring, rådgivning og befarringsrapport. Befaring med Kulturminnefondet.	Eier
Sommerfelts gate 5	Forespørsel om historiske foto fra bakgård.	Eier
Storgata 34	Henvendelse skadeforebygging.	Fylket
Strandhotellet	Diverse rådgivning og innhenting av historisk bildemateriale knyttet til vinduer.	Kommunen
Tordenskjoldsgate 21	Møte med eier-representant angående bevaring av bygninger.	Eier
Trondhjemsvegen 11A	Henvendelse fasadeendring.	Kommunen
Trondhjemsvegen 31B	Befaring og rådgivning.	Eier
Vardal kirke	Gjennomgått eldre beskrivelser og skisser av konstruksjoner og oppbygging/materialvalg.	
Verneplan Gjøvik sentrum	Deltatt i møte ang. anskaffelse konsulentbistand	Kommunen
Vestre Totenveg 444	Befaring og befarringsrapport.	Eier/kommune
Vårnes	Befaring og rådgivning.	Eier
Øvre Torvgate 19	Befaring, rådgivning og befarringsrapport.	Eier
Åslende grendehus	Befaring og befarringsrapport.	Eier

Smia på Kårstad

Øvre Torvgate 19

Blant de oppdragene som har krevd mer enn ordinær ressursbruk i 2023 kan særskilt nevnes:

Vestre Toten:

- Arbeid knyttet til utarbeidelse av DIVE-analyse av reguleringen for Brubakken

Østre Toten:

- Arbeid med «Gul liste»

Mjøsmuseet - antikvariske bygninger

Temaer i stikkords form som bygningsvernrådsgiveren har vært mer eller mindre en del av, gjengis i det følgende. Bygningsvernrådsgiveren har fagansvar for de antikvariske bygningene ved museet. Hovedprosjekter i 2024 har vært restaurering av Kauffeldtgården, videreføring av arbeid på badstua på Steinberg og takomlegging på Skibladnerbua.

- Årlig runde/møter mellom direktør, leder for drift, kontorsjef og bygningsvernrådsgiver om prioritering av vedlikeholdstiltak på museets bygninger. Drift har utarbeidet et oversiktlig oppsett som er et viktig styringsdokument.
- Gjennomføring av et omfattende restaureringsarbeide ved eksteriør Kauffeldtgården.
- Befaringer samt faglige innspill knyttet ferdigstillelse av Skybergstua etter flyttinga.
- Drøftingsmøter med Forsvarsbygg ang. tiltak hovedbygningen Gjøvik. Målinger og kartlegginger.
- Befaringer for kartlegging av bygningshistorikk driftsbygning Gjøvik gård.
- Befaring med avklaring leietaker driftsbygning Gjøvik gård.
- Avklaringer overflatebehandling drengestue Gjøvik gård.
- Befaringer og faglige innspill bru og tårn Gjøvik gård.
- Befaringer og dialog med leietaker tingbygningen Hunn.
- Befaring og fotodokumentering hjemmefronthytta.
- Billedokumentering fasader alle antikvariske bygg Minnesund-anlegget.
- Restaurering av tak på Skibladnerbua på Minnesund.
- Gjennomført skanning, og montert takrenne på Thorstadbua, Lillehammer brygge.
- Befaringer med flere aktører for sondering rundt restaureringsjobben som skal gjøres på ekspedisjonshuset, Lillehammer brygge.
- Utbedring av store mengder skadd takstein etter diverse takras på Steinberg.
- Sikring og restaurering Gile-lyua, Øverjordet på Steinberg.
- Utbedringer Åsstuggua og takarbeid på smia på Øverjordet.
- Div. dokumentasjon Skomakerstuen og Nøklebergsenga.
- Restaurert pipe, smia på Steinberg.
- Restaurert steinmur og montert takrenner på gravkapellet på Steinberg.

- Videreføring av arbeid ved badstua på Steinberg, blant annet med innredningsarbeid, utvendig kledning og overflatebehandling.
- Rapport fra NIKU/Forsvarsbygg – tilstandsvurderinger brannmur hovedbygning Steinberg.
- Innspill og møtedeltakelse knyttet til reguleringen av Kapp melkefabrikk.
- Deltatt i avklaringer rundt diverse forespørsler rundt gjenstands- og bygningsdonering.

Restaurering av Kauffeldtgården har vært en viktig oppgave i 2024.

Øvrig engasjement

Formidling og foredrag

- Formidling i Hoff kirke for en gruppe studenter fra Fagskolen Gjøvik.
- Bidratt i et mini film-prosjekt initiert av Østre Toten kommune for formidling av kommunens tilbud innenfor bygningsvern.
- Foredrag på håndverkertreff på Dokka med tema «Hvordan sette i stand og ta vare på et gammelt hus».
- Foredrag (miniseminar) om flishøvling med hest på nettverkssamling.

- Formidling i forbindelse med kurs i tjærebehandling Steinberg.

Diverse

- Deltatt som intervjuobjekt i Phd knyttet til Innlandsmodellen.
- Deltatt i ressursgruppe innenfor Museumsforum knyttet til kirkeløftet.

Råd og nettverk

- Nettverk for bygningsvernrådgiivere og kulturarv Innlandet fylke.
- Museumsnettverk for tradisjonshåndverk.
- Bygningsvernrådgiiver sitter også i fagråd for bygningsvern ved Fagskolen Innlandet.

Tilsagn om tilskudd til prosjekter i området

Her gis en oversikt over tilskudd gitt ved noen av de tilskuddsordningene som er søkbare knyttet til antikvariske restaurering av verneverdige bygg.

Kulturminnefondet

Følgende vedtak om tilskudd er gitt i Østre og Vestre Toten og Gjøvik:

Vestre Toten:

- Stabbursbygning Karsrud nedre. Petter Napstad.	Tilskudd kr. 50 000,-
- Våningshus Kyttaldalen. Gry Pettersbakken.	Tilskudd kr. 42 000,-

Østre Toten:

- Våningshus Laubakke. Peder Kihle Schjøsby.	Tilskudd kr. 213 000,-
- Kraby stasjon. Kraby Stasjons Venner.	Tilskudd kr. 13 000,-
- Uthus «Bakkevillaen». Inger Løken.	Tilskudd kr. 115 000,-
-	

Gjøvik

- Bjørnsons gate 6. Bassengparken Eiendom AS.	Tilskudd kr. 140 000,-
- Mølle og sag i Kvernlien. Maria J. Hendriana Verplak	Tilskudd kr. 30 000,-
- Våningshus Kårstad. Alfred Kristoffer Gullord	Tilskudd kr. 100 000,-

Informasjon innhentet fra Kulturminnefondet.

Stiftelsen UNI

Vestre Toten:

- Ingen tildelinger dette året

Østre Toten:

- Østre Kvem. Vindusrestaurering. Tilskudd kr. 40 000,-
- Bakkevillaen. Redde tak uthus. Tilskudd kr. 30 000,-

Gjøvik:

- Kårstad. Veranda Tilskudd kr. 35 000,-

Informasjonen er hentet fra UNIs hjemmeside.

SMIL-ordningen i kommunene

Kommunenes landbruksforvaltning har etter søknad gitt tilskudd etter følgende vedtak:

Vestre Toten:

- Berg. Restaurering av to stabbur. Tilskudd kr. 64 200,-
- Sandberg. Stabbur. Tilskudd kr. 46 250,-

Østre Toten:

- Ingen vedtak rettet mot bygningsrestaurering dette året.

Gjøvik:

- Kårstad. Restaurering av bryggerhus, bakerovn og pipe. Tilskudd kr. 169 333,-
- Kårstad. Restaurering antikvarisk veranda. Tilskudd kr. 217 000,-
- By. Istandsetting av gammel låvebygning. Tilskudd kr. 233 117,-
- Skundberg. Restaurering av smie Tilskudd kr. 106 750,-

Informasjon innhentet fra Statsforvalteren.

Kapp, dato 14/2-2025

Arne Julsrud Berg
direktør

Ole Tian Jarlvang
bygningvernrådgiver